

○ розробити та реалізувати комплекс заходів, що мали б на меті розвиток соціальної інфраструктури сільських районів та створення нових робочих місць;

- організаційні:

○ зменшити бюрократичні перешкоди для розвитку підприємств аграрного сектору;

○ підтримувати малі фермерські господарства та сприяти їх розвитку;

- технологічні:

○ підвищити рівень якості продукції відповідно до європейських стандартів, у тому числі за допомогою заходів для підвищення якості продуктів для населення;

○ пристосувати виробництво аграрного сектору України до європейських стандартів;

○ здійснювати технологічний розвиток та цифрову трансформацію аграрного сектору;

Подібні заходи можуть у подальшому забезпечити створення умов для переходу аграрного сектору до сталого розвитку та, як результат, до інвестиційної привабливості для українських та іноземних інвесторів.

Отже, потреба у адаптації до стандартів Європейського Союзу та існуючі виклики для аграрного сектору економіки, які були в мирний період, включаючи їх специфіку, підсилюються воєнними ризиками. У таких обставинах великого значення набуває сприяння створенню сприятливого інвестиційного клімату для української економіки, у тому числі й для аграрного сектору. Це має стати головним завданням влади під час планування стратегії післявоєнного відновлення. Уряд повинен підтримувати підприємств у аграрному секторі, використовуючи при цьому існуючі інструменти, такі як податкові пільги та доступ до недорогого кредитування, а також упрощуючи нові, такі як цифрова трансформація економіки України і токенизація активів.

У таких обставинах державне регулювання аграрного сектору надзвичайно актуалізує важливі інструменти, такі як підтримка наукових досліджень і розробок, упровадження сучасних технологій, включаючи інформаційно-комунікаційні, що використовуються в аграрному виробництві. Це означає використання новітніх технологій для обробки, управління і обміну даними та інформацією з цільовою аудиторією. Крім того, однією з найбільш актуальних напрямів є фінансова підтримка агровиробників з боку держави, хоча це, зрозуміло, може бути складним в умовах воєнного конфлікту.

УДК 351.823(043.2)

Халецька А. А.,

д-р наук з держ. упр., професор,

Києво-Могилянська школа врядування

ім. Андрія Мелешевича НАУКМА, м. Київ, Україна

Квасова В. М.,

аспірантка

кафедри публічного управління та адміністрування,

Навчально-науковий інститут публічного управління та адміністрування,

ЧНУ імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

РОЛЬ ЗАПОБІЖНИХ КЛАПАНІВ В ЗАЛУЧЕННІ ГРОМАДЯН ТА АКТИВНОМУ ПАРТНЕРСТВІ

У вимірі сталого розвитку, як універсальної моделі життєздатності та безпечного існування суспільства, в сучасному світі відбуваються суттєві зрушення: збільшується кількість конфліктів, як на особистісному рівні, так і міждержавному. Ми є свідками процесів, як концепція соціальної відповідальності змінюється в контексті необхідності залучення та участі громадян до забезпечення економічного процвітання, їх активної взаємодії з державою у вирішенні екологічних проблем, впровадженню принципів соціального благополуччя, що потребує нових підходів до прийняття рішень й урахування інтересів людей, додержання їх прав та принципів справедливості (досвід Норвегії, Швеції, Данії). «Соціальна відповідальність є тією основою, на якій побудовано майже уся систему взаємовідносин у суспільстві. Вона виступає невід'ємною складовою у системі відносин особистість-держава-підприємство-суспільство».

Водночас в демократичних країнах існують розриви між суспільними вподобаннями та інституційними конструкціями, подекуди – тривалі за часом – вони призводять до виникнення складних відносин між державою та суспільством.

В міждисциплінарній традиції досліджується поняття інститутів запобіжних клапанів» (англ. - safety valves).

Вперше про теорію запобіжних клапанів згадується В. Веддерберном в описі біографії Юма (Hume), зокрема в контексті невдоволення місцевих громадян політикою британського уряду (1878 р.) і створення Індійського національного конгресу (The Indian National Congress) як форуму для обговорення політичних питань. Концепція «запобіжного клапану» заперечується сучасними індійськими істориками. Індійський національний конгрес, на їхню думку, представляв бажання політично свідомих індійців створити національний орган для вираження політичних та економічних вимог індіанців.

В технічних науках - запобіжні клапани та запобіжні системи розглядаються як аварійні або автоматичні для скидання тиску з резервуара, що перевищує його максимально допустимий робочий тиск.

В психології – це функція самої девіантної дії як основний запобіжний клапан; девіантність може сприяти соціальним змінам – органічним, коли реакція суспільства позитивна; радикальним – коли ця реакція негативна. Існують відмінності в тому, як люди переживають об'єктивні і суб'єктивні зміни – якою є «вартість змін», що є вирішальним для наслідків, наскільки ці зміни можуть нейтралізувати негативні наслідки змін для людини, організації (бізнесу), влади.

У філософії теорія «запобіжного клапану» є філософським обґрунтуванням користі протесту.

В функціоналістичній соціології (Дюркгейм стверджував, що суспільство функціонує по аналогії з людським тілом і його інституції (органи) мають працювати правильно; хоча відхилення також є функціональними, нормальними та неминучими) - стверджується, що під час швидких та непередбачуваних змін у суспільстві зростає девіація через аномію: безнормність або відсутність соціального контролю і згуртованості. В суспільствах, в яких існує ціннісний консенсус, дієвим є контроль за межами: певна система санкцій (формальних і неформальних) з винагородою для тих, хто відповідає нормам, й покаранням для тих, хто їх порушує.

Організація або інститут запобіжного клапану, таким чином, дозволяють незадоволеним членам суспільства «випускати пар», зменшувати напругу, запобігає більш серйозним проблемам – страйки, мистецтво, спорт, а також певні нелегальні організації (наприклад, казино).

В юридичній практиці в якості класичної практики застосування теорії запобіжного клапану часто наводять приклад Першої поправки в США стосовно права громадян вільно висловлювати невдоволення урядом шляхом мирного ненасильницького протесту, а також захищати свободу слова і свої права, подавати петиції до уряду.

В галузі наук публічного управління у прикладному значенні роль запобіжних клапанів проявляється у забезпеченні залучення громадян, що допомагає:

розбудувати та посилити рух, необхідний для ефективних змін влади на користь громадян та організацій (наприклад, «зелена економіка»; сприяння доброчесності, або протидія корупції як спільна суспільна робота на шляху до соціальної відповідальності та справедливості);

зрозуміти проблеми, з якими стикаються люди; як вони їх сприймають; які пріоритети визначають в тому, що для них найважливіше (робота з громадянами; петиції; «Відкритий уряд»);

взаємодіяти з громадянами у формуванні політичних систем, у яких вони живуть, в тому числі шляхом боротьби за рівність і справедливість (майданчики для обміну думками; платформи; мережі).

На думку Брандейса, «шлях безпеки» лежить у свободі слова.

Фактори, які здійснюють вплив на те, чи залучаються люди, включають уявну релевантність, довіру, безпеку, доступність і чуйність механізму залучення та участі. Додатковим фактором у сприйнятті того, чи вважається механізм взаємодії органів влади із залученням громадськості й бізнесу, є громадяни, які відчувають навіть невеликі перемоги (участь; активне партнерство) протягом усього процесу залучення (наприклад, відповідь від міністерства на основі запиту щодо права на інформацію значно підтримує переконання індивіда в тому, що механізм вартий того, щоб йому слідувати, незважаючи на те, що сама відповідь не означає безпосереднього виконання).

В системі соціальної відповідальності життєздатність концепції сталого розвитку в умовах суспільних змін залежить від діяльності, яка «буферує» від соціального (екологічного; економічного) та політичного середовища, та діяльності, яка «з'єднує» це середовище, а також можливості зменшити напругу через *запобіжні соціальні клапани*.